

Bilddagboken

Aktuella samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa - Samhällskunskap, Årskurs 4-6

Syfte

Att öva sig i förmågan att reflektera, analysera och kommunicera sina tankar, i skrift med stöd av en aktuell bild. Dessutom blir dagboken en dokumentation av händelser över tid och elevens tankar/skrift.

Läraren reflekterar

När eleverna kommer in i klassrummet vet de att de ska plocka fram en anteckningsbok, *Bilddagboken*. Syftet med denna uppgift är bland annat att få en lugn uppstart av lektionen, att eleverna ska känna igen upplägget, skapa trygghet och förutsägbarhet, men givetvis även att alla elever ska få chansen att tänka, skriva och utveckla sitt språk och sina kunskaper.

Metod och arbetsuppgifter

När eleverna kommer in i klassrummet har jag på lugn musik. Uppgiften som de ska arbeta med står alltid nedskrivet på tavlan (likaså resten av planeringen). Bilden är projicerad så att alla ser den. Eleverna får fundera på och besvara följande frågor:

- Vad ser du på bilden? Ett exempel från kravallerna i [Limhamn](#)
- Vet du något om händelsen där bilden är tagen? I så fall, vad vet du?
- Vilka tankar får du när du ser bilden?
- Kan du koppla händelsen utanför bilden, både i tid och rum?

Eleverna får cirka fem minuter på sig att studera bilden och skriva ner sina tankar. Efter fem minuter avbryter jag och lyfter diskussionen i helklass. Alla elever har fått tid att tänka, reflektera och formulera sina tankar. Oftast får eleverna lyfta sina tankar i basgruppen först, men ibland tas diskussionen direkt i helklass.

Exempel Limhamn – Ord, begrepp och källkritik

Det var spännande var att se hur olika eleverna tolkade bilden. Några sa att de såg en polis som blev sparkad på, andra sa att de såg en polis som fick hjälp av en demonstrant. Några sa att killen som står upp är rasist och killen som ligger ner är antagligen invandrare och blir misshandlad. Detta gjorde att vi direkt kom in på källkritik och **källkritiska begrepp**.

Vi pratade om händelsen och utgick från **begreppen** yttrandefrihet, mötesfrihet och demonstration. Vad betyder begreppen? Hur kan vi koppla dessa till begreppet demokrati som vi arbetar med i nuvarande arbetsområde? Vad kännetecknar en demokrati?

Efter att vi pratat om händelsen i Limhamn tittade vi på ett [klipp från Expressen](#), som gav en bild av det som hände i lördags. I nyheten möter vi Rode Grönkvist, en av demonstranterna som blev slagen i huvudet av en polis. Han ger sin syn på händelsen. Därefter diskuterade vi huruvida han var en **förstahandskälla eller andrahandskälla**, vad skillnaden är mellan dessa och vilken källa som är mest trovärdig, och varför.

Därefter läste vi tillsammans en [Facebookuppdatering](#) gjord av polisen Mats. Han gav en annan bild av händelsen i lördags och återigen pratade vi om begreppet **perspektiv**. Eleverna reagerade på att Mats skriver att han inte själv var på plats i Limhamn, men att han hört sina kollegors berättelser. Återigen samtal kring begreppen första- och andrahandskällor.



Fler frågor att fundera på

Hur är det att leva i en diktatur? Vad får man säga och göra i demokrati jämfört med i en diktatur? Kan det finnas för- och nackdelar med exempelvis mötesfrihet och yttrandefrihet? Några av eleverna gav exempel hur det har varit/är i deras hemländer. Vi jämförde vad som händer med mig om jag bor i en diktatur och kritiserar diktatorn med vad som händer om jag kritiserar ledaren i en demokrati.

Lärarens tankar efter lektionen

I min undervisning handlar det mycket om att synliggöra begrepp för mina elever, där många har svenska som andraspråk. Jag har alla källkritiska begrepp uppsatta med häftmassa på tavlan längst fram, så att jag lätt kan lyfta fram och använda dem i undervisningen. För mig är källkritik en så oerhört viktig del av undervisningen i SO, och jag vill att eleverna lär sig att använda dessa begrepp. Om inte jag som lärare lyfter fram och synliggör begreppen – kan jag inte heller förutsätta att eleverna kommer använda dem.

Det handlar återigen inte om att förenkla begreppen, utan att förtydliga! Genom att skapa en röd tråd i undervisningen, där inte nyhetsrapportering kommer för sig, källkritik för sig och kunskap kopplat till förmågor och Betygskriterier för sig – skapar vi en helhet i klassrummet. En helhet där eleverna lär sig att använda begrepp i ett sammanhang, där de lär sig resonera och bilda sig en egen uppfattning. Att kritiskt granska alla sidor och att se hur allt hör ihop med de centrala begreppen i SO, i detta fall demokrati.

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att analysera samhällsfrågor ur olika perspektiv och kritiskt granska hur de framställs i olika källor.

Centralt innehåll*

Vad begreppen demokrati och diktatur, monarki och republik samt parlamentarism och presidentstyre innebär. Exempel på hur dessa olika stats- och styrelseskick kan fungera.

Hur media produceras, distribueras och konsumeras samt vilka möjligheter och svårigheter det kan innebära för

mediernas roll i ett demokratiskt samhälle.

Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs i media, till exempel utifrån kön och etnicitet, och hur detta kan påverka normbildning och värderingar.

Lokala, nationella och globala samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa.

Betygskriterier*

Eleven visar **mycket goda** kunskaper om demokratiska värden och beslutsprocesser samt om mänskliga rättigheter.

Eleven för **välutvecklade** resonemang om olika frågor med koppling till demokratins möjligheter och utmaningar.

Eleven visar **mycket goda** kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven beskriver **komplexa** samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. Eleven för **välutvecklade** resonemang om hur individer och grupper kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.

Eleven för **välutvecklade** resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället.

Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med **välgrundade** källkritiska argument.

* årskurs 7-9